

NEOLIBERALISM

[L.D. Vezi obligatoriu fișier **Liberalism** .

Am făcut fișier separat, numai pentru apartenența lor la alt partid decât cel liberal.
Dar... va trebui să văd în ce măsură erau ei " neo " , față de liberali !]

---

1) Mihail Manoilescu [P.Poporului] , Neoliberalismul , p. 141-161

/ Cuvântul **neoliberalism** este enigmatic. Constituie o evidentă anticipare.

Adăugarea **particolei "nou"** la numele unei **doctrine cunoscute** poate indica **renașterea unei doctrine**, după o relativă discontinuitate, după atingerea unui apogeu, urmat de ocriză sau de o relativă epuizare.

"**Neoliberalismul** pare că se anunță ca o **formă regenerată a liberalismului** , care **condiționează însăși viabilitatea sa în viitor**,

ca o **nouă adaptare** , **fără de care** n-ar putea să urmeze decât **dispariția acestui sistem politic și a doctrinei care îl reprezintă.**"

- Plutește oare asupra liberalismului vălul melancolic al crepuscului ?

- A fost el un fenomen local, vest-european, particular, al sec. XIX ?

- Are el o semnificație generală și permanentă pentru omenire ?

(la aceste întrebări își propune el să răspundă)

Manoilescu /'23

I.Liberalismul și evoluția sa . (vezi pe larg la Liberalism)

INDIVIDUL

/ În România, este o necesară reamintire a **liberalismului clasic**

(substrat economic-social ; geneză și principii)

deoarece se fac **grave confuzii**

(chiar de către reprezentanții oficiali ai liberalismului !)

LIBERTATEA (vezi la **Liberalism**)

PROGRESUL "

EGALITATEA "

"Această **aservire fatală** a constituit **cea mai gravă atingere a ideii libertății ;realizarea idealului liberal a apărut imposibilă** , **fără o egalitate economică între indivizi.**"

SOCIALISMUL >> Liberalismul (vezi la **Liberalism**)

Ca expresie a acestei antiteze între libertate și egalitate ,

la mijlocul sec. XIX , s-a impus **ideea socialistă.**

Părăsind pe **ferocele <laissez faire ! >** economic și social,

liberalismul s-a adaptat atât de mult, încât astăzi ...putem să ne întrebăm **ce a mai rămas din liberalismul clasic ? !**

(Vezi la **Doctrină politică**)

Manoilescu /'23

LIBERALISM clasic (L) versus NEOLIBERALISM (N)

Manoilescu /'23

Stat -individ.

☞ L: individul predă drepturile sale naturale , nelimitate , statului

și le primește înapoi mai restrânse, dar **garantate** .

Manoilescu /'23

☞ N : ia din liberalism doar spiritul , căutînd ca din beneficiile libertății.

să se împărtășească cît mai mulți, nu numai o minoritate de clasă.

Realizarea condițiilor obiective , care fac posibilă **sinceritatea liberalismului**, deci clădirea statului pe **baze real-democratice.**

Statul trebuie **apărat de acaparare** , ori de unde ar veni, de sus sau de jos. **Stăpînirea statului** să fie rezultatul unui **echilibru** între forțele și clasele sociale ; Recunoaște existența claselor sociale , susținînd reprezentarea lor în puterea publică ;Nu susține **"armonia socială "** ci **"echilibrul social"** ;consideră **Partidele politice**, chiar de

clasă, legitime;

combate hotărît , însă, **lupta de clasă**, care tinde la dominația statului de către o clasă ; tinde să constituie **puterile politice pe consimțămîntul cetățenesc** .

▣ **L** : în **politica socială**, crede că **statul neutru trebuie doar să țină "ringul"**, în care **luptătorii boxează**. Prima "**spărtură**" s-a făcut prin **protecția femeilor și copiilor**, prin **intervenționismul statului**.

Manoilescu / '23

▣ **N** : ca și vechiul liberalism, menține părerea că **intervenția statului în mecanismul producției este totdeauna delicată ; înțelege , însă, intervenția statului ca o luptă sistematică, cu scopul de a face viața suportabilă pentru cei mulți**.

Manoilescu '23

III.LIBERTATEA ECONOMICĂ .PROPRIETATEA.

L ▣ : Este un aspect central al ideii liberale.Ea a făcut gloria și decăderea liberalismului.

[**L.D. Atenție ! apare la el o primă pledoarie corporatistă**]

Vechiul liberalism n-a înțeles **asociațiile** și s-a opus tendințelor lor.

A distrus formele sociale organice ale istoriei : **corporațiile**.

(desființate în 1791 în Franța, în 1811 în Prusia)

Manoilescu /'23

N ▣ : **Neoliberalismul susține asociațiile muncitorești; se ocupă chiar de apărarea libertății individuale în cadrul asociațiilor, pentru ca ele să nu evolueze în tiranie ; sprijină marile asociații și sindicate de producători ;**

vede în **asociații** , **forme libere de acordare** între **libertatea individului și interesul social** , (despărțindu-se de **concepția atomistă a vechiului liberalism**) , recunoscîndu-le caracterul de **formații sociale organice**.

L ▣ : în mentalitatea comună , se identifică cu proprietatea individuală.

. **Vechiul liberalism** a fost prea **rigid legat de proprietate** de aceea se găsește într-o **gravă criză**. (vezi la **Liberalism**)

Manoilescu /'23

N ▣ : **Neoliberalismul recunoaște caracterul evolutiv al proprietății ,**

mai ales al **proprietății individuale a capitalului**.

Proprietatea individuală trebuie concepută numai ca o **funcțiune de dezvoltare** și de încordare a puterilor omenești.

El acceptă orice **forme noi** ale acestuia , cu **trei condiții**: forma nouă să apară prin **dispariția naturală a celei vechi** ; **să nu omoare interesul personal** ; nici o transformare **să nu fie impusă pe cale politică** , ci să fie rezultatul dezvoltării naturale . (urmează exemplele)

Ca orientare practică , **neoliberalismul recomandă** în toate acțiunile de guvern, **menajarea interesului personal și stimularea energiilor creatoare**.El preconizează **impozitul progresiv**, accentuarea **impozitelor pe venituri leneșe**, admite **impozitul pe capital**.

(invocă autoritatea englezilor Asquit și Lloyd George) (p. 151-152)

Manoilescu /'23

III.Problema națiunilor.

L ▣ : liberalismul pune înaintea unor alte preocupări,ființa umană ,individul **izolat**.**Această concepție atomistă și aproape anarhică ignorează anumiți factori naturali fundamentali ai ființei omului**.

N ▣ : neoliberalismul îngăduie ridicarea omului pe culmile idealurilor naționale.El

nu-și pune un țel nou, ci se găsește în fața idealului neîmplinit al vechiului liberalism : libertatea tuturor națiunilor și egala îndreptățire a națiunilor mari și mici.

În toate țările , neoliberalismul este conciliant și larg față de minorități; în afară, el este pașnic (fără tendințe de cucerire).
Manoilescu /'23

IV. Liberalism și Neoliberalism -concluzii -

N : este liberalismul regenerat al vremurilor noastre; el urmărește dreptatea socială ; acceptă orice formă de socialism economic ; este larg, comprehensiv, generos .
"Neoliberalismul nu este un compromis hibrid

Între vechiul liberalism și tendințele socialiste, cum s-a spus:

<un liberalism mai sentimental, asociat cu un socialism mai timid. >

(vezi la **Doctrina politică**)

M.Manoilescu '23

---

2).Ion Răducanu, Socialismul de stat, 4 mart.1923, (p.163-171)

(Conferința la ISR)

La noi se abuzează de noțiunea de "socialism de stat "/"etatism" .

Sunt confuzii.Este interesant de cercetat dacă amestecul Statului în viața economică,

hipertrofia atribuțiilor de stat de la razboi încoace,

se poate numi "socialism de stat" , "intervenționism" sau altceva.

Răducanu /'23

▣ Socialismul de catedră.

Socialismul de catedră nu trebuie confundat cu socialismul de stat .

Școala istorică de Economie politică și Școala istorică de drept public,

mai ales din Germania , a alimentat acest curent (Brentano, Schmoller Wagner), căutînd să realizeze **o politică socială,**

să intervină în conflictele dintre capital și muncă,

fie prin Stat, fie prin legi, fie prin asociații.

Răducanu / '23

/ În aceste curente există **extremă "stînga" și "dreapta"**.

 # Extrema dreapta este reprezentată prin "**neoliberalism**" sau "**liberalism social, sau reformist** " ,reprezentantul strălucit fiind **Brentano. Intervențiunea statului etse f.**

redușă, cu cîteva măsuri de ordin social-sanitar (dreptul la asociațiune, 8 ore de muncă, ocrotirea muncii copiilor și femeilor)

Răducanu /'23

/ " Iată de ce ,un coleg apreciat [**Manoilescu ?**] spunea că **este nevoie de un mare partid politic** , cu un **program de socialism de Stat .**

Acel partid [P.P.Averescu ?] care pînă astăzi a făcut politică spunînd că **etatismul** este înscris ca **prim punct în programul său,**

n-a făcut nimic altceva decît să **utilizeze statul ca instrument** pentru **îmbogățirea grupării sociale din care își recrutează aderenții** ,

n-a văzut în Stat un instrument pentru a aplană conflictele sociale , pentru că **Statul în regim censitar** , ca și în **regimul votului universal falsificat** , nu este reprezentantul tuturor,

ci **este deținut de o anume clasă ,**

care **exploatează cealaltă parte din populațiune** prin mijlocul Statului.

Deci socialismul de stat este de înfăptuit de aici înainte."

Ion Răducanu '23

---

3) Șt.Zeletin, "NEOLIBERALISM" ,1926

▣ Doctrina neoliberală.

Cuvînt înainte (p.VII-VIII) **Cuvînt de lămurire** (p.271-278)

-Se varsă multă cerneală pentru a dovedi publicului român "lesne crezător" că **governarea intervenționistă și centralizatoare** a României este **reacționară**.

-De cîțiva ani ,prin articole și studii ,a încercat să pună în lumină ideea că **politica actuală a României ,de centralizare și intervenționism, este rezultatul necesar al structurii de azi a societății noastre.**

-Pe această idee s-a încheșat ,treptat, **o doctrină politică** pe care a numit-o **"neoliberalism" - doctrina burgheziei europene contemporane,** în opunere cu **"liberalismul clasic."**

-Am fost și sunt în filozofie un "incorigibil romantic".Sîngele elenic pe care îl știu pulsînd în venele mele,mi-a creat sălașul sufletesc în templul filozofiei romantice germane,ea însăși plămădită pe înspiritul elenismului.

Determinismul spiritual al universului ,determinismul social pe care îl practic, este o simplă parte întregitoare."

Zeletin / '26

▣ **Marxismul**

Este drept că **am intrat în panteonul idealismului romantic pe porțița materialismului marxist**,clădit pe miezul sufletesc romantic al **evoluției continue**.

Dar **marxismul** ,sub raport filozofic,se clădește **pe cea mai mare grosolanie** pe care o cunosc în **istoria filozofiei** :el a luat **materia ca esență a lucrurilor**, și i-a dat **o lege de origină și de natură sufletească** **legea evoluției seriale romantice a lui Hegel.**

/ Și-a propus să "desmaterializeze" marxismul,în cadrul concepției spiritualiste.

Dar anul 1914...l-a smuls de la aceste preocupări...

-După război,**s-a hotărît** să renunțe la preocupările filozofice, pentru **a cunoaște societatea română**,de care se înstrăinase (enumeră lecturi,cercetări de 5 ani, Maiorescu,Ghera,,Motru,..)

"Eu m-am împăcat sufletește cu această țară .Fie ca aceste cercetări [...]

să ajute românilor vremii ,cari de atîta vreme trăesc în ceartă cu ei înșiși [!!!] , să se găsească pe sine,să se recunoască pe sine "

/Pînă atunci,am juns în publicistică **din gînditor spiritualist romantic**, un **"economist marxist"**,ba chiar ...un **"grosolan filozof materialist"**.[!!!] (p.278)

Zeletin /neo'26

"Originea și formația burgheziei române."

(conf.la Institutul Social Român,12mart.'25)

/ " Evoluția burgheziei române este normală." (p.3---)

-Sunt mai bine de 7 decenii de cînd se face o **"sociologie beletristică"** de către **criticii literari** în care se susține că **burghezia română** își datorește existența unui proces de **imitare superficială** a formelor exterioare ale **civilizației apusene**;că ea este un produs artificial ieșit dintr-o **evoluție anormală**.

-Împotriva aceste sociologii,el a susținut într-o serie de studii că **burghezia română are o dezvoltare normală**.Plămădirea României moderne se împletește cu plămădirea capitalismului român,fără a fi analogă capit.apusean(p.4)

Zeletin/neo'26

▣ **Procesul de naștere al burgheziei** (pag.8-16)

(recurs istoric al formării burgheziei române, al ideologiei liberale,democrate)

/Grupul liberal revoluționar a primit numele antipatic de **oligarhie** și îndeplinește **rolul istoric** de a găsi o formă de cîrmuire într-o societate care

nu are clasă cîrmuitoare,și este chemată să **tuteleze burghezia**, cît aceasta este minoră,slabă (**mercantilism**):

-Distruge regionalismul medieval

-Îndeplinește unificarea juridico-politică

-Dezvoltă căile de comunicație,institute de credit,industrie națională

-Se folosește de puterea centrală,birocrăție(funcționari) și militari

/Dela 1880,puterea centrală părăsește atitudinea pasivă și intervine direct în crearea de întreprinderi capitaliste:

-Întemeierea **Băncii Naționale** -cel mai de seamă eveniment în dezvoltarea burgheziei române.

-Se dezvoltă **două serii** de evoluție burgheză /**burghezia română**

\burghezie străină

/De la 1886, prin legea de **ocrotire a industriei naționale**, se înfiripă o industrie națională.

-Băncile mari și mici fondează sau participă ,întreprinderi industriale

-**Finanța** română dezvoltă și organizează **industrie** română .

/Rezolvarea acestei misiuni istorice ,impune un regim politic corespunzător

un regim de **dictatură centrală**, ceeace înseamnă știrbirea **democrației**.

Zeletin /neo'26

▣ **Procesul de prefacere a vechilor clase.** (pag.16-27)

a)țărnimea b)boierimea

/Capitalismul se ridică pe ruina claselor agrare :țărnimea și boierimea.

[L.D. vezi **contra-argumentele lui Madgearu**]

-Baza regimului agrar este **pământul** ,a celui capitalist, **banul**.

(exemplifică cu Anglia și Franța.)

-În România ,ca în Franța :/**vechea boierime desființată**

țărnimea supravețuește

-Neajunsurile de care a suferit țărănimea--neoiobăgia, mizeria ,

răscoalele --sunt fenomene "naturale " care întovărășesc zorile

capitalismului. Ele vor dispărea pe măsură ce se dezvoltă burg.

/Numai cu dezvoltarea industriei ,**țăranul** intră cu adevărat în noul regim .

/**Boierimea** a dispărut ca clasă, ea a folosit o "armă nobilă" contra burghez,

lupta culturală. (fișier Cultură)

Zeletin /neo'26

▣ **Pivire spre viitor.** (pag.27-31)

/Astăzi/ **burghezia** este deplin **stăpînă pe economia și politica română.**

\ **reacțiunea** deplin stăpînă pe **sufletul și cultura română**

/**Țărănismul - fiziocrații sec.XVIII**

/**Școala româneacă**--este covîrșită de spirit critic ostil societății moderne.

Zeletin

Dezvoltarea capitalului național .

Capitalism și Tradiționalism

[Conf.la Instit.Soc.Rom.,7 febr.'26]

I.Introducere

II.Prima etapă:invazia străinilor și distrugerea tradiționalismului.

III.Adoua etapă:reacțiunea băștinașilor și crearea capitalului național

IV.Starea actuală:duelul economic

V.Seria ideilor:prejudecăți asupra capitalului național

VI.Încheere

Zeletin /neo

II.Prima etapă. (pag.33-37)

Trecerea de la **agrarienism/tradiționalism** la **capitalism/schimbare**

se face nu dinăuntru, ci din afară. Tradițiile clasicismului francez, au fost distruse de

germani. Autorii ruperii cu tradiția sunt totdeauna străini.

În România, "invazia" străinilor (bani ,mărfuri) începe la 1830 (Adrianopol),

șidurează vreo jumătate de veac ,prin crearea Băncii Naționale(1880).

Rolul distrugător al evreilor ,la începutul capitalismului european ,este pe deplin

stabilit."Evreii nu au ruinat vechiul nostru regim în calitate de evrei [...]ci în calitate de

strini,și alături de ceilalți străini"

Zeletin/neo

III.A doua etapă (pag.37-42)

/La această răspîntie ,băștinașii se despart în două tabere /vechii agrarieni

\liberalii

Vechii agrarieni sunt conservatori, vor să întoarcă roata istoriei înapoi.

Liberalii, vor să continue opera începută de străini, pe baze naționale.

/Crearea Băncii Naționale -prima expresie a instinctului de conservare

națională ,liberală.După două decenii, apar 14 bănci cu capital național, în următorul

deceniu 57, iar între 1910-1913...saltă la 152 ! Anul 1900 reprezintă dominația băncilor noastre, la sate prin "băncile populare", la orașe ,prin implicarea în întreprinderile industriale. Chiar dacă acest capital național , devenit **capital financiar** nu era o forță mare, important era spiritul de întreprindere capitalistă [face un istoric al celor două serii de bănci dezvoltate în România :Banca Națională (cu capital național) și Banca Română-MarmoroschBlank (cu capital străin)]

Străinii au de partea lor trecutul ,românii ,viitorul.

Zeletin /neo

/Soarta celor două tabere nu trebuie extrasă din gradul lor de inteligență (inteligența și cultura au fost la conservatori!) ci din

puterea biologică de adaptare. Conservatorii nu s-au putut adapta, și au plătit cu viața. Liberalii s-au adaptat și sunt azi o forță socială.

Aceasta nu este o "anomalie specific românească" (economistul socialist german Hillferding o semnalează ca fenomen și în Germania și în America)

/Puterea noastră de adaptare la nevoile regimului capitalist **este unică**, are proporția unui **miracol psihologic.** O luptă aprigă și tenace așteaptă pe acești **pionieri.** Orașele din provinciile alipite sunt **străine**, burghezia română este slabă, instituturile bancare gravitează pe lângă vechile metropole. **Plămădirea unei burghezii naționale este pentru statul român o problemă de viață.**

/Reacțiunea română trebuie să aleagă între două alternative:

-rămâne izolată de ambele trusturi capitaliste

-își învinge antipatia capitalistă, și se apropie de unul din grupurile bancare ...Asta și face **reacțiunea agrară** :se îndreaptă spre burghezia "exotică", care la rândul ei o proclamă "salvatoarea democrației", a tradiției, datinilor.

/Intelectualitatea se va transforma și ea, (vezi fișier Intelectuali)

Zeletin /neo

#"Neoliberalismul " (pag.71-100)

▣ Liberalismul. (p. 71-77) ... (fișier Liberalism)

▣▣ Neoliberalismul (aici) _____

Începutul crizei liberalismului (Anglia, 1903 ...) privind rolul intervenționist pe care trebuie să și-l asume statul ,în reconstrucția socială.

Marx, în "Capitalul", preconizase acest atribut ca revenind proletariatului...

Aceasta este eroarea socialiștilor, nu o capitulare a burgheziei.

Burghezia (Hobson, Rathenau),

inclusiv teoreticienii români (Maoilescu, Drăghicescu, PPNegulescu)

se simt atrași de acest nou liberalism.

Burghezia nu a împrumutat nimic de la socialiști, își face propria sa politică. (p.77-79)

/Neoliberalismul este politica imperialismului financiar, a marelui finanțer.

Patria sa este Germania, pentru că aici el nu a avut să înfrunte liberalismul tradițional (ca în Anglia)

Zeletin /neo

▣ **Neoliberalism și socialism.** (pag.81-86) (fișier Socialism)

Concluzie: "**Neoliberalismul** este forma concretă ,sub care se realizează

concepția socialistă despre **revoluția socială**".

"Pe scurt :neoliberalismul aduce **revoluția socială visată de Marx**, cu deosebirea că această evoluție **nu este bruscă [...]** ci **e lentă** :ea cuprinde o perioadă istorică proprie."

Zeletin /neo

▣ **Unde duce Neoliberalismul** (pag.86-90)

E oare societatea socialistă? "În linii generale răspunsul este afirmativ [...]

prin noua evoluție capitalismul își sapă singur groapa[...]când va izbuti să închee grandioasa sa operă de organizare ...perspectivelor infinite .."

"[...]acest ideal socialist ,prunc al sufletului martirizat de civilizația capitalistă ,este în realitate termenul din urmă al neoliberalismului (p.88)

[...]Străbătând cu ochii minții întreaga dramă a dezvoltării omenirii ,pare că viața normală și naturală e aceea ,**care a fost înainte și care va urma**

**după era capitalistă :viața împăcată ,în care toți oamenii se pot folosi în aceeaș măsură de bunurile naturii,spre ași satisface trebuințele."(pag.89)
Zeletin /neo**

▣ Neolibearlismul român:liberalism și liberali (pag.90-)

- Eroarea care se face cînd se confundă liberalismul cu P.NL.
- Mai sunt și alte partide :PNR-din Ardeal și PP-Averescu
- Ceeace îi apropie este identitatea de principii.Ceeace îi desparte este tactica politică.

Atenție L.D.!La nota de subsol (p.100) Șt.Zeletin spune că se va ocupa de deosebirile dintre PNL și PP ,pe ultimul considerîndu-l neoliberal. Coroborat cu explicația ulterioară a lui Cezar Papacostea ,cum că Zeletin intenționa să-și ofere doctrina P.P.-ului,lui Averescu,s-ar putea dezlega rostul înregimentării lui la PP?

-PNL este ,totuși,partidul clasic,de el legîndu-se istoria modernă a Rom.

▣ Criza generală și specifică a liberalismului român.

/Aceeși cu a liberalismului apusean,plus cele specifice.

#Constituția 1923 este documentul oficial al neoliberalismului:

a)Intervenția statului

b)Libertățile individuale ca "funcție socială"

-Libertățile :a proprietății-"garantată" ; a muncii-"apărată" etc.
dar suferă de atîtea restrîngerii,încît par o ironie.

#Procesul dintre liberalism și sufletul românesc (care se răsvrătește cu furia neputinței împotriva înnoirilor sociale,care nu se poate adapta noilor instituții în care se simte ca într-o "cămașă de forță",care privesc pe liberali ca pe evreii de odinioară:fanarioți, străini,venetici,pîngăritori ai trecutului)

Această încordare surdă exista pînă la război.Dezastrele războiului au fost ca o"bombă"care a produs explozia tuturor urilor înăbușite .Un moment se putea crede chiar că liberalismul a fost înmormîntat .Tot ce era suflet s-a mobilizat contra liberalismului:cultura ,presa,intelectualii,partidele noi,adverse.(p.97-100)

Zeletin /neo

/Existau două metode pentru a trece criza:

/înăbușirea prin forță ,sfidare,cinism,violență-----adoptată de PNL

\ propagandă largă,inteligentă ,de luminare a poporului---burghezia europ.

PNL n-a adoptat calea înțeleaptă, dintr-un viciu organic :neînțelegerea valorilor sufletești în cîrmuirea poporului,incapacitatea de a se intelectualiza,de aduce o muncă inteligentă cculturală și școlară.

"A fost dat deci partidului național liberal să rămînă acultural și acefal :mai curînd un automat de muncă ,decît un organism gînditor"

Zeletin /neo

▣ "RENAȘTEREA NAȚIONALĂ și oamenii ei reprezentativi"(pag.101-111)

/Renașterea burgheză înseamnă **emanciparea omului** de legăturile tradiționale,**nașterea conștiinței individuale**,ideal antic al vieții omenești,care duce la dezvoltarea armonică a personalității.

O asemenea renaștere s-a produs și în Țările românești după 1829,sub forma **ivirii conștiinței individuale dar și colective,naționale.**

/Renașterea României are două serii de fapte:

#prefaceri socio-economice ....din care a ieșit **România modernă.**

#prefaceri sufletești...din care a ieșit **cultura română.**

Ambele au figurile lor reprezentative. (fișier Liberalism și Cultură)

Zeletin/neo

▣ Plutocrația (pag 130--) (fișier Liberalism ,Etică)

▣ Forță și Constituție (1923) (fișier Constituție)

Zeletin / 1923

---

4) Vint.Brătianu [despre] "Viața și opera " Constant Georgescu (pag .613-)

Îl consideră pe Vint.Brătianu fondatorul **neoliberalismului românesc și al naționalismului integral și al intervenționalismului de stat** prin activitatea lui la Cercul de studii PNL ,la care s-a pregătit Constituția, **Votul obștesc, Exproprierea, legea administrativă, reformele financiare,** șamd ..Eu îl tratez tot la Liberalism,

---

5) PPNegulescu, "Partidele politice", [1923], 1926

[pe atunci membru marcant al PP-Averescu, doctrinar al acestuia...]

Negulescu/

▣ **Capit.V.Categoriile funcționale și raporturile lor.**

p.X.SOLIDARISM (p.174----)

/ Învățătură germană Werner Sombart consideră **lupta de clasă o erezie care propagă ura**(Marx a dus teoria la absurd,a adunat în ea o masă enormă de sentimente negative,"fiindcă el era plin de ură,trebuia ca toți oamenii să urască,să urască,să urască") și ...

trebuie înlocuită cu credința religioasă , care propagă **iubirea între oameni.** (p.174)

 # Ideea solidarității claselor sociale ,capătă din ce în ce mai mult teren, deși marxștii o atacă cu violență.

//Ea este susținută de **reprezentanții teoriei organice,biologice**

a societății(Herbert Spencer,Schaeffle,Paul Lilinfield,I.Novicov ș.a.,)

care consideră (uneori exagerat)societatea omenească asemănătoare celei biologice,în care diferite organe ale societății,categorii de indivizi, îndeplinesc diferite funcții,sunt strict solidare,depind unele de altele,se condiționează reciproc.

(Schema lui Schaeffle:nutriția (agricultura și industria),stomacul (fabricile) circulația sîngelui (șosele,căi ferate ,drumuri),grăsimile (capitalul),sistemul nervos (poștă,telefon,),creierul (guvernul),inima (bursa),globulele albe (poliția)...Aceste exagerări,au compromis teoria.

Negulescu/

p.XI Solidarism. (p.176---)

/Solidariștii propriu ziși,în frunte cu Espinas,Charles Gide,Durckheim,ș.a.

După ei,**legăturile dintre indivizi** înlăuntrul corpului social,

sunt de natură psihologică. Indivizii atîrnă unii de alții,de la naștere

(părinții,profesorii,autorii de manuale,țărani,lucrătorii,de vestminte,de mobilă,de obiecte de tot felul,polițiștii,guvnanții etc etc..) pînă la moarte.

/Bourgeois:această **solidaritate psihologică**,clară sau obscură,gîndită sau simțită,a creat**solidaritatea socială**,făcînd posibilă

diviziunea muncii ,diferențierea funcțiunilor .

Formula revoluției franceze a fost unilaterală,

asigurînd doar drepturile,nu și datoriile.

Individul are de plătit societății ,pentru tot ce a făcut și face pentru el .

Deocamdată **datoriile** sunt asumate doar în anumite relații:

datoria față de părinți (drept civil),datoria față de stat (drept administrativ).

Dar datoriile sociale sunt mai multe,nu sunt egale,trebuie să fie proporționale,trebuie o politică socială ,de asistență,de compensație.

/Durkheim,sociolog, a căutat să dea **solidarismului** o formă mai simplă, mai generală.El spune că solidaritatea se realizează

* **prin asemănări** (origine,familie,limbă,profesie,)

***prin deosebiri** (solidaritatea,coeziunea socială)

Negulescu/

▣ **Capit.VIII. [despre guvernarea și doctrina PP. Vezi fișier PP]**

/Prin aceste idei și tendințe**PP se apropia de "neo-liberalismul englez"**

(face trimitere la M.Manoilescu, care a făcut analogia)
din 1906 înainte, când Lloyd George s-a hotărât ca partidul liberal să facă
o **politică socială activă**, care să corecteze, în sensul socialismului de stat,
neajunsurile produse de formula sa tradițională,
aruncînd peste bord **nihilismul administrativ/neintervenția statului**,
cu a sa deviză "**laissez faire, laissez passer**".
/Această **politică intervenționistă**, a început cu o serie de legi de asistență socială, de
impozitare a plus-valutei, etc, formule care tindeau
să restabilească echilibrul social. (p.247-248)
PPNegulescu / '23-'26

---

6)Mihail Manoilescu, "ROSTUL ȘI DESTINUL BURGHEZIEI ROMÂNEȘTI", ? 1940?

[Atenție L.D. Scriu aici doar sumarul selectiv și câteva citate deosebite.
Apelează la volum la nevoie!
Este prea masiv, prea consistent, prea sintetic, prea important.]

Partea întâia

M.M./ BURGHEZIA CA NOȚIUNE, EVOLUȚIE ȘI STRUCTURĂ

Cap.I Ce este clasa socială?

Grup social permanent/ Grup social ierarhic/ Clasă și avere/
M.M./ Permanențe psihice/ funcțiune națională/ definiție/

Cap.II. Ce este burghezia?

După enciclopedii și autori/Confuzii românești/Definiția pozitivă/
Compoziția/Burghezi propriu-ziși/ Pseudo-burghezi/rentieri/
M.M./ Clasa mijlocie/ Nobilimea/

Cap.III.Priviri critice asupra evoluției burgheziei românești.

Misiunea burgheziei în sec.19/ Caracterere evoluției burgheziei/
Proces istoric necesar/ Satele exploatare de orașe/
M.M./ Burghezia ardeleană /

Capit.IV.Structura burgheziei românești.

Burghezi propriu-ziși / Pseudo-burghezii/Concluzii/
Partea doua.

M.M./ FUNCȚIUNILE BURGHEZIEI ROMÂNEȘTI

Capit.V. Funcțiunile economice.

Muncă și organizare/ Comerț intern și extern/Deficiențe/
Modernizarea agriculturii/rezolvarea chestiunii țărănești/
Urbanizarea geografică și profesională/Industrializarea/
Suprimarea exploatareii satului de către oraș/
M.M./ Agonisirea capitalului național/prejudicatul capitalului.

Capit.V.Apendice.Cît produce și cît consumă burghezia românească?

Ipotezele nivelării sociale:I,II,III,IV
Nivelarea orașului cu satul/ Nivelarea burgheziei/
M-M-/ Socializarea generală / Socializarea burgheziei

Capit.VI. Funcțiunile sociale.

Ravagiile spiritului burghez la sate./
A.Funcțiunea conservării
B.Ridicarea țărănimii

C.Educarea și îngrijirea muncitorilor.
M.M./ D.Ajutorarea clasei mijlocii.

▣Capit.VII. Funcțiunile politice.

Monopolul politic burghez/ Burghezia și Statul/Două funcțiuni/

A.Organizarea și administrarea statului.

B.Marea politică de stat

C.Educația politică a națiunii

1.Linia doctrinară

2.Organizarea și disciplina grupării politice

M.M./ 3.Conținutul sufletească în instituții

▣Capit.VII.Apendice. Doctrina țărănistă și Burghezia

M-M-/

▣Capit.VIII.Funcțiunile culturale.

Disparitatea culturală sat-oraș/ Trei roluri culturale/

Cultura și școala contra burgheziei?/

Sensul culturii și controversese/Imperialism cultural/

Răgazul și diletantismul burghez/

M.M./ Deficiența sufletească a intelectualilor.

▣Capit.IX.Funcția românizării. Naționalism și burghezie.

Naționalismul românesc/ industrie și românizare/

Eșecul românizării /Naționalismul tineretului /

M.M. Tehnica românizării

▣Capit.X.Funcțiunea devenirii sociale.

Apendice. Este burghezia o elită ?

Partea a treia.

VIATA ȘI DESTINUL BURGHEZIEI ROMÂNEȘTI

M.M./

▣Capit.XI.Psihologia și stilul de viață al burgheziei.

Valorile vieții burgheze egoiste :rangul,confortul,securitatea.

M.M./ Ideale:familia,patria, religia.

▣Capit.X.Viitorul burgheziei în lume.

▣Capit.XI.Viitorul burgheziei române.

Anexe..Categorii profesionale burgheze și pseudo- burgheze

Industriași/ Bancheri/agricultori mari/Ingineri/economiști/

Avocații/ Medicii/ Universitari/Profesori/Funcționari/ magistrați/ ofițeri/

Manoilescu/

▣ **Definiția clasei** :clasa este un grup social durabil,constituit prin filiațiune,,prezentînd permanente de capacități și concepții de viață .

Este compusă din familii ai căror capi ,exercitînd profesii deosebite, sunt situați pe plan orizontal comun în stratificarea erarhică a societății.

Stă într-o strînsă corelație cu proprietatea individuală.

Are o funcție națională proprie. (p.34)

Manoilescu /

▣ **Definirea burgheziei** "bourgeoisie"- "bourg"-

/confuzia dintre burghezie-capitalism-liberalism. (la Zeletin,Madgearu,)

/confuzia dintre burghezi (industriași mari,bancheri, proprietari de pămînt) și pseudo-

burghezi(ingineri, economiști,funcționari,magistrați, profesori ,militari,ziariști,scriitori)
"Burghezia este clasa socială constituită din familii ai cărei capi **organizează și dirijază munca și producția națională** (burghezi propriuși)precum **și de acei** care realizează **cadrul și condițiile necesare acestor activități** (pseudoburghezia)
Este ,în mare măsură, **proprietara mijloacelor de producție**.
ADirijează munca și producția națională,și stăpânește instrumentul ei.
Este solidară ,are relații,se căsătoresc,se înțeleg unii cu alții.(p.61-63)
Manoilescu/

▣ Burghezia română

și-a îndeplinit misiunea economică în veacul care s-a scurs între Pacea dela Adrianopol și războiul mondial.(p.76-77)

/Evoluția burgheziei românești **a avut un sens și un rost** și a constituit un **proces istoricește necesar**. Zeletin are meritul de a fi demonstrat acest lucru pe o schemă sombartiană și pe teoria lui Smith .(p.80-81)

/El,M.M., nu este un admirator absolut , de genul lui Zeletin ,privind burghezia română,deoarece ea și-a îndeplinit doar unele funcțiuni.

(argumente,exemple) (p.82-97)

Manoilescu/

▣ Burghezia română din Ardeal.

/Este o **problemă particulară a burgheziei românești**.

Nu se poate vorbi,despre ea ,pînă la Unire ,
decît în termeni minori,**mai mult în domeniul bancar**.

Dar **se poate vorbi de o clasă mijlocie** (meșteșugari,comercianți)
din care se poate ridica o burghezie.

Ea s-a dezvoltat într-un mediu ostil, chiar dușmănos, în lipsa unei elite naționale, dar a făcut-o ,și aduce un aport însemnat burgheziei românești :

/frumoasa **tradiție a negustorilor brașoveni și făgărășeni**,dar ,mai ales,
a **institutelor bancare românești**.(Greșala PNL,a BNR,că nu a înțeles)

/Ardealul aduce o **țărănime mai prosperă** ,mai apropiată de burghezie decît în Vchiul Regat,deci o bază mai sănătoasă pentru o economie burgheză superioară.

/Ardealul și Banatul aduc **bogățiile miniere**.,anumite centre de forță burgheză.
(reșița, Timișoara, Brad,Șorecani,)

/Ardelenii dovedesc mai mult **curaj de a trăi,de a întrprinde**,de a emigra pentru bani,
(p.97-101)

Manoilescu/

▣ Structura burgheziei românești. (p.109-112)

I.Burghezii propriuși.:marii industriași,marii comercianți,bancherii,marii agricultori,inginerii și economiștii cu funcțiuni private,rentierii din categoriile respective.

II.Pseudo burghezii: inginerii și econom. din serv publice,avocații,medicii, universitarii,prof.de liceu,funcționarii înalți,magistrații,ofițerii,ziariștii, scriitorii,artiștii,rentierii de categoria respectivă.(vezi fișier Economie)

▣ Misiunea burgheziei românești.

B.Ridicarea **țărănimii** (vezi fișier Țărănism)

C.Educarea și îngrijirea **muncitorilor** (vezi fișier Proletariat)

D.Ajutorarea **clasei mijlocii**(vezi fișier Clasa mijlocie)

Manoilescu/

▣ Funcțiile politice ale burgheziei. (vezi fișier Sistemul de partide)

(vezi fișier Corporatism)

#Monopolul politic burghez. (p.191-193)

/Sec .XIX a avut trei actori economici:străinătatea,boierimea, burghezia.

/Statul românesc modern : **străinătatea** a creat ambianța; **boierimea** a creat statul;**Statul** a creat burghezia.

Burghezia,drept recunoștință,**a mîncat pe boieri și a confiscat statul**.

"Povestea burgheziei românești este povestea lui Dinu Păturică ,
extinsă dela individual la social."

...De atunci,burghezia a rămas singură...Ea constituie,prin elementele pseudo-
burgheze,**elita politică a României.**

/Toate **instituțiile politice** (copiate din apus) din sec.XIX
sunt **opera "personală" a burgheziei**,și au fost profitabile burgheziei.
Manoilescu/

#Burghezia și statul. (p.194-196)

/Astăzi burghezia stăpânește statul,și este puternică economiceste.
Zeletin socotea că marea finanță.Nu este așa.Simplă coincidență,
că Brătienii stăpâneau finanțele.**Puterea politică** își avea izvorul din **prietenia personală
a lui Brătianu cu Dinastia.**

(argumentează de ce statul protejează burghezia)

Burghezia are trei funcții politice:

a).Organizarea și administrarea statului.(p.197-200)

/Statul român s-a organizat pe **teancuri de coduri.**În toate domeniile s-a legiferat
frenetic:administrație,poliție,justiție,biserică,sănătate, învățământ,
armată,diplomație...

Această operă"eroică" a **construcției pe hîrtie a statului românesc** a dat naștere unei
birocrații formidabile.(Nu împărtășește teza lui Zeletin privind nașterea birocrației.)
(fișier Etica)

b)Marea politică de stat.(p.200-201)

Statul român a urmat o linie generală ascendentă.

Însăși **oscilațiile noastre**,dela un grup la altul,au fost dovada unei **mari arte politice.**
Conducerea superioară politică pe linia conservării și dezvoltării Regatului,a constituit
cel mai mare merit al burgheziei românești.

(fișier Polit.Ext.)

c)Educația politică a națiunii.(p.201-213)

(vezi fișiere Cultură, Etică. Sistem de partid)

Manoilescu/

«Capit.VII.Apendice. Doctrina țărănistă și burghezia. (fișier Țărănism)

«Capit.XI.Psihologia și stilul de viață . (fișier Etică)

Manoilescu/

«Capit.XII.Viitorul burgheziei în lume. (p.321-)

/Drama **burgheziei românești** stă în faptul că este prea tînără ,în mijlocul **burgheziilor
bătrîne și istovite europene. [1941!]**

Burghezia apuseană pare sfîrșită și depășită de formele noi de viață ,

Cum este **comunitatea populară din Germania.**

-----Criza liberalismului / Socializarea suigeneris /

/Progresul social nu semai poate lega de azi înainte de **ideea deegalitate**

--idee mecanică,nenaturală,utopică - ci de aceea de **echitate și dreptate.**

Experiența din Italia și mai ales aceea din **Germania** [...] a pășit la o **socializare cu
largo aplicații**, cum nu și-au imaginat nici socialiștii cei mai utopici,fără să fi suprimat nici
proprietatea individuală,

nici **funcțiunile naționale ale burgheziei**,adică ale elitei economice.

Întreaga elită socială apare **consacrată mai mult binelui public..**

M.M.,1940/

"Lumea burgheză (în forma ei veche)a murit.N-a omorît-olobșevismul

**[...]a fost omorîtă de prima mare experiență socializantă încununată de succes:este
experiența începută în Italia și desăvîrșită în Germania." (p.335)**

Manoilescu/

CORPORATISMUL. (p.335---) (fișier Corporatism)

«Anticipări pesimiste și optimiste. (p.339-341)

Autorii care s-au ocupat de soarta burgheziei,se pot clasa (după viitorul pe care i-l

prevăd) în pesimiști și optimiști.

/Pesimiștii prevăd o **proletarizare a burgheziei**, ca rezultat al inutilității funcțiilor burgheze. Dată afară din serviciu, burghezia ar avea înaintea doar drumul ruinei și al mizeriei. Pesimiștii nu ar avea dreptate nici în cazul extrem când **socialismul marxist** --atât de deosebit de **național-socialismul totalitar** al vremii noastre-- ar fi amenințat să invadeze Europa.

De proletarizarea totală a burgheziei nu poate fi vorba

decît în cazul unei **revoluții brutale**,

condusă numai de pasiuni și resentimente, **ca aceea a Sovietelor.**

/Optimiștii, întrevăd o perspectivă roză, în care toate clasele urmează să se "burghezească". Este o naivitate. În cursa continuă a masselor spre înălțimi, **burghezia nu va putea fi niciodată ajunsă**,

ci doar **împinsă tot mai sus**, de forța ascendentă a mulțimilor. (p.341)

Manoilescu/1941

«**Capit.XIII.Viitorul burgheziei românești. (p.349---**)

/Destinul burgheziei românești nu poate fi înfățișat

nici ca o **prognoză precisă**, nici ca o **viziune mistică**.

Știința nu o face posibilă în cele două viziuni. Acest destin poate fi doar anticipat. **Istoria** este un ansamblu de **serii cauzale** care **se împletesc**.

Seriile pot fi prevăzute, dar **împletirea lor mai greu**. (p.350)

/Ceeace ușurează previziunea

este **fenomenul de sincronism și interdependență**,

pe cale de a se produce.

Astăzi ideile noi nu se mai răspîndesc în Europa din SUA, Franța și Anglia.

Dacă voim să înțelegem **încotro merge România**,

este infinit mai important și mai hotărîtor să descifrăm

înțelesul răscolitor al **fascismului** și al **național-socialismului**,

decît să prelungim naiv linia propriului nostru trecut.

El a afirmat încă din 1937, acest lucru, stîrnind indignarea "democraților"

("Sterilitatea ideologică a Franței contemporane", rev."lumea Nouă")

/Victoria germană va lansa nu numai **un model de imitat**

și o **ideologie** care cucerește sufletele.

Ea va realiza o **Europă organizată**

ca o **unitate continentală economică și politică**

tendențial asemănătoare Statelor Unite Americane. (p.352)

/Epoca care se deschide acum este o **epocă de reînnoire**,

în care --pentru prima dată de multe secole --

clasele populare vor fi antrenate în același timp cu **clasa conducătoare**, pe linia unui

ideal social comun,

perceptibil sufletește de elite și de masse. (p.359)
